

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts - l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VII

Barcelona 22 de Març de 1913

Núm. 284

SUMARI

La Premsa de la mort.

¡Alleluia! per JOSEP LLEONART.

Egloga venatoria, per JOSEP MARIA DE SAGARRA.

D. Santiago Ramón i Cajal, per JOAN ALZINA I MELIS.

La Llei de les formes, per JOAQUIM FOLCH I TORRES. (Continuará).

Cátedra de Llengua Catalana. (Continuará).

La Setmana Política.

La Setmana Cultural.

De la premsa

Conferencia de D. Jaume Carner. — Voldriem convence'ls bonament. — Conferencies de Dret Mercantil.

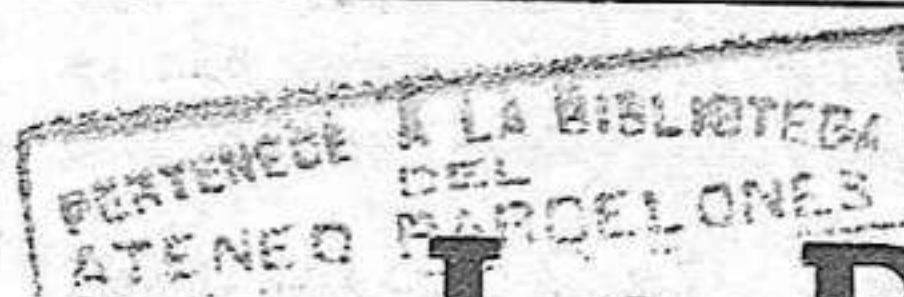
Informació

Impromptu a Enrique Dieste. — La revista «Museum». — Las bellas mentes de aquí. Un ciclo de cultura en Cataluña. — D. Esteve Sunyol i Casòliva.

AVIS IMPORTANT

Es suplica als Srs. Suscriptors de CATALUNYA que estiguin encara en descobert amb l'Administració, que procurin posar-se al corrent a fi d'evitar molesties innecessaries de reclamacions, avisos de gir, etc. Com a formés molt avinents de pagament senyalem la llibrança, el giro postal, els segells.

Ademés, tingui's present, que la subscripció anyal és dues pessetes més barata que la trimestral o semestral.

La Premsa de la mort

Hi ha una ciutat de Catalunya que és una de les més belles ciutats arqueològiques del món; sotmesa, però, a l'injúria de tristos esdeveniments i a l'impia negligència de sos fills, s'extenua, per dir-ho així, en cadira reial. I em recordo que una vegada, essent jo en aquella nobilíssima ciutat, em deia una dama molt assabentada que n'era filla: —La nostra gent, deserta; s'enfondren les cases de més nobilitat i riquesa, les indústries s'engunien en estrets carrerany i la nostra ciutat ni és tantsols la capital del nostre camp. I al ensems que la ciutat es migra, el nostre Ajuntament, amb una persistència fatídica, fa anys i anys que a cada sessió no parla sino d'anar aixamplant el cementiri.—

Aquest lema d'un Ajuntament pot ésser també el lema d'un diari. Què importen a la gent que no més viu de la mort, i de la neutralitat, que és pitjor que la mort, les coses vives, les coses que són, i les més essencials: les que encara no són i es daleixen per viure? Hi ha gent per la qual no més la mort és decent i assenyada. Hi ha una premsa, una part de la premsa barcelonina, que viu exclusivament dels trafecs de la mort: en primer lloc un costum barceloní malaventurat, una mena d'automatisme social que hi centralitza les esquel·les funeraries, els dona un posat propi que d'altra manera no tindrien: en segon lloc la por a les realitats noves que, com les criatures, vénen a la llum cridant a llur guisa, els fa viure de tòpics, de pedanteria, de idioma postic, de ideals caducats, de tots els andariells d'una mort sumptuosa... i ben pagada, perquè els innombrables egoistes del món, tots suscriptors de diaris sensats, tenen per lema aquelles paraules famoses: —El nostre mal no vol so- roll.

La esquila, doncs, honesta en sí, com diria un moralista, esdevé impúdica quan

és la rodella d'una obsessió industrial, i sobretot quan s'eleva a la categoria de símbol puríssim de l'esperit d'un diari. Fora curiós seguir en aquests periòdics necròfags la evolució de totes les coses nostres que han tingut historia. Quan naixien se les ha desconeudes; quan triomfaven se les ha atacades; quan morien o millor, quan eren ben mortes, llavors entraven en el Panteon de la celebritat. Quan la idea s'era empetitida, vulgaritzada, feta ridícula, cantada pels celoberts, llavors se la trobava feconda, útil, dignament sollevadora de la patria. Quan l'home es mostrava encarcerat i havia degenerat de savi a president d'Ateneu, de poeta a socioleg, de dramaturg a polític o de polític a filòsof, llavors se'l declarava il·lustre, reputació sagrada, joia escullida del patrimoni mental de la raça. Quan la institució s'era viciada, i se la veia destruïda per la esclerosi reglamentaria, convertida la antiga ambició generosa en escambell de joves que es volen dar a coneixer o ráfec d'uns quants vells que, soplujant-s'hi, es conorten de llur fracàs tot declarant que s'acaba el món, llavors aquesta institució era declarada honor pairal, espill de decorum, deu de civilització... Doncs, en homes, idees i institucions la miseria de la mort esdevé, a l'esguard d'aquests periòdics, un títol, un aval; i, per parlar amb el llenguatge mesurat de gent que mai no ha capít el corrent magnífic de la energia del món, una GARANTIA.

Aixamplém el cementiri! Que hi fa la lluita per l'esdeveniment de la justícia, la formosor d'una espontaneïtat nacional, el clam d'una indignació profètica, la injoncció inevitable de l'esperit? Tot això, segons el parer de la premsa de la mort, és sediciós, entrebanca, és una caboria, una cançó enfadosa. No hi ha més bell programa que l'esser ben morts i ben neutres per aquesta gent qui, no ens

lassem de repetir-ho, té davant dels vivents el mateix esglai melodramàtic que la gent com cal experimenta davant dels morts. I és que endevinen que la vida creixent del poble serà la mort per ells: i com el Wagner del poema Goethià es senten neguitosos contra la Pasqua; i davant d'un Excelsior, són capaços d'exclamar: Candidatura Administrativa!, o qualsevol altra fórmula de rancu-

nia contra la nova tanyada triomfal. I essent impossible que cap primavera els desvetlli, es palplanten cada vegada més negres, dins l'horabaixa fatídica i llepiçosa, en aquell moll d'on parteix la barca de Caron.

El millor Cafè és el torrefacte de **La Estrella - Carme**, (Davant de Betlem).

¡ALLELUIA!

¡Nadal de la primavera, Pascua florida, aquest any no ben florida encara, a la teva alegria lluminosa que'ns fa parar en el verd novell dels arbres, i d'aquí se'ns endú els ulls de teulades en amunt, ens hi introdueixen alhora els infants i els guerrers com els pastors i els reis a la nit clara de Nadal.

¡Poder de l'alegria, el dissabte de gloria! els canons es tornen ignoscents i les joguines augustes. Els petits, sense demanar motiu a la seva alegria saluten la Resurrecció movent brugit amb fustes i metalls, no més perquè hi ha un corrent alegre que començant per les campanes va de terrat en terrat, de finestra en finestra; als guerrers, al peu dels canons que fan oscil·lar als quatre vents l'aire nèt i un xic movediç del començ de primavera se'ls esborra de la cara la ratlla grave; i dins del brugit ens ceneixen a tots, fent-nos parpellejar, com si volguessin amb ell debatre els canals de la nostra sang perquè resuscitem també en alegria i florim amb la primavera.

Infants i guerrers homens d'idees i homens d'acció, deixant de banda tota acció o idea transcendents ens trobem units amb la cara riallera commemorant la diada que'l dolor més gran de la terra s'en pujà a uns camps on el dolor ja no hi és possible, deixant al zenit una resplendor alegre amb les nostres alegries, i única consoladora dels afanys als quals ens compromet la nostra forma natural.

I també dins nostre mateix l'alegria d'ara es lleva de la convivència en el dolor diví dels dies de Passió. Mentre sentíem les set paraules ja ens anaven creixent les ales per la Resurrecció. Els brots que avui han trencat en aquell arbre, ja el dijous sant furgaven per a donar-se a la llum; si bé invisible la primavera, ja era en l'arbre.

Tota la Quaresma ens anava educant l'ànima pel goig d'avui. Iglesia, bona mare! Tot l'any poguésser un seguit de Quaresmes ambunes quantes Pasqües

al cap d'amunt! Cap-tards, que sense moure'ns del temple la paraula d'un predicador s'ens en pujava a l'alé i a la claror de les montanyes! L'haguessiu sentit! Alguns n'hi ha que s'elevaran pels aires cascabellejants i estrepitosos del dissabte de Gloria al dematí, amb les ales que aquell predicador els feu neixer durant l'íntima avant-primavera de la Quaresma. Ales de confiança, de goig d'ésser el que són tant, que, menys oblidadiços nosaltres, solsament de sentir aqueixa confiança i acontentament seríem més perfectes en el què fem.

Aquell predicador retreia tot sovint les coses de la natura i ens renovava la seva bellesa i els nostres drets damunt d'ella: Retreia el blat que l'home mol sota la pedra i, després de pastar-lo, fent-ne el seu aliment el converteix en força i substància capaces de raó.

I també, senyalant sempre una plaent solidaritat entre Déu, l'home, i la natura mutuament, retreia aquells ocells, que a temporades es senten moguts cap a terres aptes a viure-hi millor segons la llur naturalesa, com si una ratxa temperada els atregués desde lluny cap a elles, orientant-los misteriosament ja que l'ocell no pot raonar. I que passa igual amb el nostre esperit que gravita cap a Déu amb un instint d'orientació, perquè en Déu hi ha la nostra temperança.

Ens explicava que si sentíem la fam es perquè en la natura s'hi crien éssers propis per a satisfer-la, i que si fos possible la no-existència d'aquests, també deixariem nosaltres de famejar. I que el mateix passa amb l'altra fam que nos de pa, que si no existís algun ésser motiu d'ella tampoc la sentiríem i no tindria raó d'ésser aquest frisar d'ara que ens escomet tant en la pobresa com en la plenitud, igual abans d'obtenir cada un dels nostres dalers com una vegada ens n'hem gaudit. La nostra fam corre sempre més enllà de la darrera adquisició i si famegem així fora de la terra és perquè el diví existeix.

Aquells sermons de quaresma ens feien sentir contents al nostre lloc, ens obrien els ulls a les belleses de la natura que va també cap a Déu i ens hi encamina. I encara ens deixaven al confí del horitzó una portalada lluminosa oberta cap al Déu infinit. I també adins nostre ens el descobrien, explicant-nos com en tots els grans glatits humans, en el que'ns enamora i en el que'ns puny en el bé, i fins entre els deliris del mal, ens movem amb un afañy més que físic, i és Déu que ens mou habitant en nosaltres, mellor dit: és que'l drama de Déu en la seva trajectoria d'Infinit a Infinit passa per dins del home i en el seu tràmpol elevador s'en puja quelcòm del millor seu.

Eterna Pascua de Resurrecció!

Ara, dematí del dissabte de Gloria, reis entremig dels saluts dels pastors i els d'aquest Nadal de la primavera, ço que té més poder per a enlairar-nos és la força bondadosa confiada i gojosa de viure que'ns inculcà el verb quaresmal. I digueu-me germans, infants i guerrers, homens d'idees i homens d'acció amb aqueixa força que'ns enlaira no hi aniria també la llevor de totes les regles de ben viure? Si ens convencessim bé que la mateixa natura va cap a Déu i ens ajuda a anar-hi, i que nosaltres mateixos l'elevem a Déu a través nostre, i que som quelcòm d'Ell, i ens orientem cap a Ell, podria Ell deixar de parlar per les nostres idees i mostrar-se en les nostres accions?

¡Mireu que ja no és solament la commemoració del Fill de Déu tornant al Pare ço que celebrém, sinó que, passant en éxtasi per tota la bellesa divina en la natura ens fonem amb el Déu qui és adins nostre força que'ns enlaira i és afora nostre Infinit que'ns crida. ¡Resurrecció, Resurrecció que agermanes infants i armats, que fas brotar la primavera, que fas tombar el cap enlaire per a aspirar l'aire i la llum per demunt dels teulats, al menys una vegada l'any!... Al·leluia, al·leluia. No sentiu les campanes com sonen per sobre de tot, aquest dematí de Gloria?

JOSEP LLEONART

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

Egloga venatorià

A Manuel Galán Pacheco

Han mutilat les serralades brunes,
pels estelocs va esgarrinxant-se el vent;
passen els bous callats per les vedrunes

arrocegant els troncs pausadament;
i s'esberlen les nafres vermelloses
de les sagetes del mitg-dia ardent.

Artemis de les trenes reïnoses,
o dea bruna! On cercaras sopluig?
Si les flames dels arbres ja són foses,

i si la pompa de les selves fuig,
i les destrals et canten nit i dia,
un cant de mort per a donar-te enuig?

Geganta de la bàrbara harmonia,
on fuges atuída de dolor?
Vers quin indret hi menaràs ta via?

Tos cans esquerps els cega la claror;
l'àvol desig de la mirada nostra
ha de sollar l'esclat de ta blancor.

En quin mirall hi miraràs ton rostre,
sots quin ramatge pararàs hostal;
sobre quin jaç i sota de quin sostre

Endimió et darà son bes nupcial,
si han mutilat les brunes serralades,
i un cant de mort et canta la destrall?

Les crineres dels pins ertes, segades,
van assecant-se dolorosament,
i ja són pols de mortes flamarades

que ha d'emportar-se un remolí de vent.

II

Para't, o inmensa bruna fugitiva!
Jo soc senyor d'un bosc inconegut,
cenyit tot ell per la garlanda viva

del riu que passa sense fer traüt;
verge de les mutilacions covardes;
tot orgullós de forta senectut.

Té recona on nien les basardes;
és fresc quan bat ardent el dematí,
suau i arrecerat totes les tardes.

Com dò de gracia del sever destí,
hospitalari, per ta dura via
s'obre: O repòs d'un delirant camí!

La daina lliure de temença es cria;
escampadiça podràs fé amb el dart;
la volp somriu plena de ronceria;

el llop s'hi estira com un rei covard,
el vell senglar furga la terra humida,
dalt de les branques hi llueix el mart.

La lleugeresa de ton peu convida,
O dea bruna degotant olor,
O tu qui ets la sagrada esfereïda,

qui fuges atuída de dolor!
Vina suau a mon repòs selvatge,
allunya el tómer, la mesquina por.

No t'astorin les ombres del viatge
si ets rezelosa d'empegueïment:
tot serà pau en mon traquíu hostatge.

Vessa'm al front el teu tresor d'argent,
dóna als meus llavis la cremor dels besos
com al pastor que amaves furient.

Tot el valor i el seny deixa'ls impresos;
tinguin ta forsa selvatgina els cants
que adreço a tu, O la dels flancs encesos

qui abruses els desitjos dels humans,
Dea caiguda de les serralades!
O fugitiva de les selves grans!

Vina a ensenyar-me coses oblidades,
dóna'm les lleis d'aquella edat de l'or;
lliure de l'aldarull de les gentades

posa'm lenta ta gracia dins el cor.
Ara que ve la nit lenta i callada,
gustem la flama que per tu mai mor.

Vina'm als braços tota escabellada,
tremolant-te la boca purpurina
oberta com la rosa incendiada.

Dóna'm la cabellera bruna i fina
qui lliure es dreça en barbres remolins
gotejant de la boira i la reïna

com les crineres immortals dels pins.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

un escàs nombre d'observadors diligents; al siscents o al setcents, qualche naturalista, qualche anatòmic català, i algún més, però què significa això? Rès, un tema per una memoria d'erudició local o per un sermó de festa major; seria ridícol que volgués atribuir a cap d'aquests homens en el camp científic una influencia semblant a la de Velázquez i Cervantes dins l'art, perquè dins l'art sí que ha fet l'Espanya obra immortal. Per llei general de la vida, l'obra immortal és producció del gèni, i si bé tot té la seva utilitat, en ciencia com en art, sols les coses genials romanen i són veraderament fecundes.

Es pot ben dir que fins l'aparició de Ramón i Cajal, Espanya visqué fóra del món científic; aquest és l'unic espanyol que durant moltes centuries ha marcat d'una manera definitiva la seva personalitat dins els estudis experimentals. Sense l'enorme treball de Ramón i Cajal no's comprèn l'Histologia normal del sistema nerviós de l'home i dels animals, tal com és ara. No pertany Cajal al tipus clàssic del sabi espanyol, inventor de coses fantàstiques, sinó que és un home d'un raciocini fred i equilibrat, d'una gran potencia de treball i que té com a norma de l'investigació el nombre i el mètode. Tots haurien de sentir per Cajal un respecte i una gratitud infinites. No comprenc com hi ha ara qui en malparla; no és cert que Cajal sia en vaga d'ençà que és a Madrid o d'ençà que li concediren el premi Nobel; precisament una de ses qualitats més notables és la seva gran potencia de treball: aquell home es multiplica, ell seguex omplit quasi tota la seva voluminosa revista i el cansament natural de l'edat no pot res contra la seva fibra de ferro. La serie última de ses investigacions sobre la regeneració de les cèl·lules i fibres nervioses hauria de servir de pauta als espanyols que's dediquen a estudis experimentals: tant acabada i tant perfecta és la manera com tracta la qüestió. Qui ami discutir sobre les jerarquies científiques, podrà posar l'Histologia més amunt o més avall, però ningú gosarà negar la genialitat dels treballs de Cajal. A en Cajal se li ha de perdonar tot, fins el que passi llista, si és que en passa; poc importa son individualisme selvàtic; ell fa escola i fa deixebles per la força natural d'irradiació del gèni: n'és una prova en Tello, en Sánchez i altres, n'es prova també el fet que ningú gosa dir d'Histologia les mil corbellerie que de Bacteriologia, per exemple. D'en Cajal se n'ha de parlar sempre d'una manera digna i elevada. Ha treballat sense medis, quan era a Barcelona, a una habitació bruta, fosca i humida, en mig d'un ambient indife-

D. Santiago Ramón i Cajal

Tothom està conforme en que Espanya no ha contribuït d'una manera preable a la meravellosa florescència de la cultura moderna. Espanya ha viscut separada del moviment científic; les ciencias experimentals prengueren durant el Renaixement una gran volada, llur transcendència de llavors ençà ha augmentat de dia en dia, però tot això s'ha fet sense la col·laboració del nostre país. En

altres termes, i d'una manera esquemàtica: sense dues dotzenes de persones no es concebeixen les ciencias modernes; doncs bé, d'aquestes dues dotzenes no n'hi ha cap d'espanyola. En altres ordes de la cultura es pot parlar tal volta de rependre la tradició interrompuda, en aquest, no perquè no existeixi la tradició, és necessari crear-la.

Recorreguent els segles es pot trobar

rent i ignorant; treballa igualment ara amb totes les proteccions oficials. És molt natural que un home així no hagi volgut acceptar la presidència de l'Ateneu; l'Ateneu és si de càs pels descobridors de *toxiros*.

JOAN ALZINA I MELIS

LA LLEI DE LES FORMES (*)

M'haveu convidat a parlar de coses d'Art, i al començar a fer-ho no puc pas amagar l'engruna d'emoció que en mí desvetlla aquest moment comunicatiu. Avesats a desenrotllar el nostre modestíssim pensament des de les planes d'un diari, o tot lo més davant d'un nombre reduït d'alumnes des d'un lloc modest de professor, ens és quasi nova la visió dels públics heterogenis, car per altre banda la nostra activitat insignificant s'es avesada a moure's entre cares conegudes, allí en rotlles d'amics, on les coses de l'art són el tema d'agrades converses.

Además, senyors, s'ha afegit a aquesta emoció el dubte de ser-vos poc interessant, i de no saber correspondre acàs a la gentilesa que amb mí heu tingut al venir-me a escoltar. Perdoneu-me si acàs pensant que aquest qui va a predicar-vos les doctrines de la Bellesa, és un novell totjust, que treballant en els primers exercicis de la gimnasia de les idees, ha deixat el seu recó d'estudi per atendre l'amable prec de la vostra Junta.

Voldria, i us ho prego amb tot el cor, que d'això que he dit fins ara en descomptéssiu tot el que poguéssim semblar falsa modestia o modestia tant sols. En la complexitat de les qüestions que ofereix l'estudi de l'Historia i la Flosòfia de l'Art, realment s'hi aprèn aquella sabiduria del poc que sabem. Apenes, senyors, si tota la vida d'un home, i tota l'atenció de la vida d'un home davant dels fets, es capaç de desentrenar un fil d'aquesta troca on s'enrotllen les fibres de tots els corrents humans; apenes, si es possible arribar a reunir uns quants conceptes de valor fonamental, damunt dels quals puguin moure's els fets inesperats que pervinguin de la Vida, sempre rica i variada, sense temor que sien destruïts.

Per tot això és que em penso haver fet ben poca cosa més, que posar tota la meva ànima i tot el meu enteniment i tota la meva atenció per una de les més belles qüestions d'Estètica, com

és aquesta de LA LLEI DE LES FORMES.

D'ençà que'ls primers habitants de la terra edificaren les primeres formes, en el món, senyors, han esdevingut moltes transformacions, i a cada una d'aquestes transformacions ha correspost una modificació de formes.

En aquest fet tant sols, ja podem descobrir, que l'Art, que és l'edificador de tota forma, no és pas lliure ni disgregat del conjunt d'activitats que mouen la Vida, sinó subjecte a Ella, d'una manera absoluta; i en conseqüència, la Llei de l'Art o la Llei de les formes sembla ésser una llei de subjecció. Més aquest mot Subjecció, en veritat, és massa dur per a determinar la veritable essència d'aquesta Llei de les Formes, car si els fets vistos desde l'exterior semblen comprovar la seva justesa, mirats atentament i analitzats per dintre, posen el mot Subjecció en un lloc de valor interí, fins al moment que per medi d'un estudi més detingut haguem pogut determinar el veritable qualificatiu.

Per de prompte, anomenant-lo Subjecció, o el que sia, convé no perdre de vista i assentar plenament aquest principi oblidat de les estretes relacions de l'Art amb la vida general, de les profundes corrents que uneixen les formes amb les societats i els medis on les llurs activitats es desenrotllen.

En veritat ha estat massa oblidat aquest principi, i per causa d'aquest oblit, ja fa sigles que'l món no ha renovat les formes, a pesar d'haver-se renovat ell amb tanta de manera, i es temible aquest oblit pels qui cerquem l'Harmonia i la regularització de les coses, en aquests moments en que no sols un desig estètic, sinó una imperiosa necessitat de la vida, furga per aixecar formes noves que duguin en elles el sentit del moment.

Vosaltres, sens dubte, haureu sentit parlar, massa sovint potser, d'Art Modern, i tal vegada, a la llista dels estils apresats allà a l'escola: Egipci, Grec, Romà, Bizanti, Gòtic, Renaixement, et-

cétera, hi haureu afegit el «Modernista», convençuts que realment la nostra època havia també creat un art, havia també aixecat la seva forma, deixant així, per les civilitzacions futures, el testimoni del nostre pas i del nostre esforç, o mellor encare, la revelació de la nostra ànima colectiva, com l'han deixat revelada les civilitzacions mig-evuls, amb les seves catedrals solemnes.

I encara més que això, hauran vist els vostres ulls, en aquests dies novells, que realment unes formes noves havien aparegut en el món, i en la vostra casa mateixa segurament haureu notat el canvi, arreconant, qui sab, els vells mobles que usaren els vostres pares, per fer plaça a altres de més novella condició, en els quals el nou vos hi ha complascut.

Més d'un de vosaltres segurament, al restaurar les vidrieres del magatzem o les valles de l'escriptori, haurà així mateix pogut comprovar el fet, notant com de les línies rectes, i dels plintes decorats amb puntes de diamant i amb quelques tocs de talla, se passava a unes fermes curvilínies llises, on vosaltres certament hi descobrieu un nou caràcter.

I això, aquests fets simples que entre els tràfecs del vostre treball us hauran, en algún moment, cridat l'atenció, tenen una historia, que ve a ésser l'essència el resum de l'istoria de la humanitat, i obeeixen a una llei estricta que és la mateixa Llei que governa el moviment i els destins d'aquesta humanitat.

I certament l'existència d'una Llei suposa un ordre, una reglamentació, un ritme, una successió de fets amb regularitat determinada i la relació d'uns fets amb els altres, coses les dites totes contraries al aïllament, a la llibertat, a l'arbitrarietat i a l'independència.

Cal no més repassar l'istoria per entreveure la veritat positiva de l'existència d'aquesta Llei, la conseqüència immediata de la qual és la reconeixença. Les èpoques, les grans èpoques de l'Art, aquelles que han alçades les grans creacions que son encara avui admiració de les nostres humanitats; aquelles que han fet creure per sa potencia i majestat, que havent fet l'home tals obres, tenia poders per supeditar-ho tot al entorn seu, son justament allí on més humilment hi ha observades les lleis de la supeditació, i és de aquesta obediència tot justament d'on neix la seva majestat i la seva bellesa, que promou i promourà l'admiració dels sigles.

Perquè, senyors, aquesta ruïna d'or del Partenon d'Atenes, que representa el moment culminant de un art, que ens ve a dir el resum de tots els esforços del món antic, per a conseguir la Bellesa.

(*) Conferència llegida a l'Academia Católica de Sabadell.

no és més que un corroborant, meticulós i tot, d'aquesta llei de supeditació; i fins de supeditació a les coses més humils, que avui barroerament, follament, desprecien els nostres artistes.

Mireu-lo el Partenon, alçat al cim del bell monticol de l'Acropolis: encara en ses ruïnes serva la majestat soperba dels dies que dessota sa coberta, Minerva era adorada per les multituds. Tota la Grecia il·luminada per aquest sol esplèndid de Bellesa, tenia els ulls fitats damunt el que avui són aquestes ruïnes. Per aquests camins aré oblidats, per on passen tant sols els arqueòlegs i els turistes, hi ascendiren les corrües de la professó panatenaica, qui acompanyava les donzelles d'Atenes a portar a la Deessa l'ofrena d'un mantell brodat de la més devota de les perfeccions.

Aquesta ruïna majestuosa, avui rosegada pel temps i els afronts dels homens, vestida amb l'or que les centuries han posat damunt el marbre, no és més que el rest gloriós d'una forma de reconeixença, d'un resultat de apreciacions, i tota la seva gloria, i tota la seva grandesa està justament en la declaració franca d'aquesta Llei. Caldrà, senyors, que analitzem aquestes ruïnes, perquè veieu clar com és així.

* * *

En primer lloc, per fer aquest anàlisi he portat aquí diversos detalls dels elements constitutius del temple grec i en ells, senyors, podem veure com tota aquesta elegancia, tota aquesta Bellesa, consisteix en un aplec de membres útils, absolutament útils.

Veieu aquí, una columna, amb son entaulament. La teoria general de la construcció, no pot ésser més simple ni més primitiva. Ella es basa en el principi d'un cos mort (l'Arquitrau) al damunt d'un cos viu (la Columna).

Es aquesta la primera teoria constructiva. Els homes al eixir de les cavernes i bastir el primer edifici amb les pedres que trobaren a mà no n'usaren pas d'altre, i tota la perfecció que a aquest principi aportaren els grecs, tota la gracia que hi afegiren, tota la Bellesa que hi acumularen, no prové d'altre cosa que de l'observació i manifestació, o revelació de tots els esforços, de tot es les funcions que la materia realitzava.

Això ens conduirà a la deducció immediata, que el progrés no significa alliberació dels principis fonamentals de la Vida, sinó afirmació i enobliment dels mateixos. L'ordre en les coses, establert per Aquell qui va crear-les, no es pot pas torbar, i aquell qui tal vulgui fer, allunyant-se de la Llei, s'allunyarà de la vida, i anirà, per tant, a la desorganització, a la Mort.

La columna, senyors, és feta per aguantar, i tota la seva gloria, i tota la seva gracia, està en aquest ofici. Com mellor expressi als nostres ulls les llurs funcions, i com més ses formes li permetin complir aquest ofici, més complascencia trobarem en ella, car sabrem que ella compleix el seu deber, no pas amb un esforç insoportable a sa natura, sinó amb facultats suficients, en l'exercici de les quals esdevé cosa Bella.

Més, direu vosaltres que aquesta columna no és pas el simple pilar de pedra suficient per aguantar l'entaulament i la coberta... i al dir això, vosaltres no fareu més que regirar el principi fonamental de l'Art, car l'Art no es més que la revelació de l'organització de les forces de la Vida, i de les forces deriven les formes, i per això les formes són el llur medi expressiu.

Efectivament, en el fust de la columna trobareu les estries i direu: no se sostindria acàs, sense les estries? No se sostenien els rustecs pilans que aguantaven les llosanes dels dolmens edificats pels homes primitius, i en ells no hi havia exornacions de cap mena? Si l'art es fill sols de l'utilitat, com dieu, què hi fan aquí aquestes perornades arestes i la corva suavíssima del entassi, que la infla dolçament en el seu centre?

Què hi fa?...

Les estries, senyors, no són més que una expressió de la resistència vertical, i això és l'Art, l'expressió dels fets que s'acompleixen, per la qual precisa l'acusació dels fets.

Les materies, al complir una utilitat compleixen una Llei de vida; l'Art, senyors, no fa més que explicar-nos aquest fet, i revelar-nos-en la seva Llei. Els timbals de pedra superposats que constitueixen el fust de la columna, compleixen l'exercici d'aguantar, és cert, més aquella funció d'aguant que la materia realitza, aquelles línies de força que's mouen dintre d'ella, aquelles línies organitzades pels àtoms de la seva materia, posats l'un sobre l'altre com a punts minúscols, són revelades, expressades, descobertes, explicades als nostres ulls: veusaquí l'Art.

I encara a dalt, dessota el capitell, un altre element quasi invisible, modestísim, constituït per dugues línies paral·leles, que volten el fust, venen a completar la nostra gaubança, el nostre plaer estètic, fill de veure com totes les coses compleixen el seu dever, lligant en un feix totes aquestes línies de forces que van de baix a dalt, com un arbre nat de les entranyes de la terra.

I cal posar-hi esment en aquest principi de l'ordre dòric, al qual pertany el Partenón, car a aquest sentit d'ascensió corresponent la forma del capitell, que vista sense aprofundir pot semblar així mateix que les estries, fill d'un và plaer d'adornar i deslligat de tot sentit o expressió constructiva.

Perque, senyors, la columna clàssica no és pas una força passiva, sinó activa. No és un puntal que soporta, sinó una força que aixeca: per això fixeu-se com a baix no hi ha basa, i com la seva total configuració afecta una forma única, o sia de dugues línies en tensió a unir-se en un punt; tensió aquesta, disposició aquesta de línies, que podria servir-nos de gràfic per a representar els desigs de tota l'humanitat, vers la fusió amorosa.. Es doncs una força ascendent, naix de la terra i s'enfila... i això ho descobrim per ses formes i de ses formes rebem aquest goig puríssim que'ns causa l'observació d'aquest conjunt de forces que treballen, de línies que es mouen, de vida en la materia inorgànica i descobrim ensems el moviment constant i solemne de la Vida, que palpita tota al entorn nostre, donant-nos a nosaltres solament éssers superiors, el privilegi de fruit la gracia d'aquesta palpitació.

I, a dalt, trencant aquestes dugues línies en tensió i arreplegant el darrer esforç que van a complir per a conseguir la seva missió en aquell punt invisible, el recull i el canalitza per medi d'una corba atentament graduada, fins a portar-lo a l'amplada del cos passiu que la ha de sostenir i entregant-lo al plinte superior, placa receptiva de totes les energies de l'organisme, que té el definitiu contacte amb l'entaulament.

Prou energies ascendentes des de

Goma, Ortopedia, Higiene

Cotons, glaces i venes

Braguers i faixes ventrals a mida

TUSELL GERMANS - Barcelona

Fàbriques: —

Goma i celuloide.—Font honrada, 3
Apòsits antisèptics.—Vilà Vilà, 89

Botigues i magatzems: —

● Ronda de Sant Pere, 12.—Fontanella, 20 ●

Enviem catàlegs a Farmàcies i Drogueries

aquest punt. Tota l'activitat necessària és desplegada i el cos passiu que s'abandona damunt de la columna, serà suficientment suportat, sense penes ni fatigues.

I, certament, observeu que en aquesta meravellosa organització de l'arquitectura grega, en mig d'aquest símbol de raonaments dels quals deriven les formes més pures que totes les centúries han lloat, hi ha un punt on millor que enlloc s'explica la suma avinença i germandat de les forces i les formes; i és, senyors, aquest punt, aquell on se acompleix el fet de l'equilibri entre'l cos passiu i el cos actiu; es a dir: la correspondència justa del pes amb la tensió que fa que les dugues forces semblin reposar per una santa llei d'encantador equilibri sobre la crosta del món, sense temor que les columnes s'enfonzin en la terra d'on neixen, ni que la tensió de elles aixequi enlaire l'arquitrau; es a dir, sense perjudici de la terra ni del cel, representant potser en un sentit humà, el possible i alegre suport de totes les càrregues, per medi d'una tensió constant que ens aixeca amunt.

Després de fer-vos aquest anàlisi de la columna, senyors, temo ser-vos pesat amb l'anàlisi de l'arquitrau. Tot en ell aiximateix és raó, tot en ell és estructura.

Damunt les pedres que confiadament s'ajauen sobre les actives columnes, les bigues hi reposen, i elles donen motiu al nou element «fris», constituent amb ses testes simplement acanalades per facilitar l'escorrement de les aigües, un dels més bells elements de la decoració del temple. I encara, senyors, dessota d'elles les gotes, i damunt la cornisa nascuda així mateix per complir una funció protectiva damunt de l'edifici. I el frontó, senyors, aquesta forma quasi perpetuada, que no és més que un resultat de la raó humilíssima de la teulada a dugues pendents, tant usual en tot món.

***

I ara que coneixeu ja l'estructura del temple grec, ara que hem gaudit de la seva Bellesa, cal que'ns expliquem que aquest encant, aquesta suma complacència que trobem en ell, prové de com totes les coses són en el seu lloc i tots els membres compleixen el seu dever dolçament, sabiament, intel·ligentment.

Arranquéu doncs d'aquí la Llei que cada membre deu complir son dever i cada força deu portar el seu pes, i amb aquesta Llei de l'Art, no tindreu més que una repetició de la Llei de vida, i essent iguals les dugues lleis, bé podem dir que l'Art no és pas el fruit d'un foll ensomni, ni vessa de les mans d'una

incògnita dama dita iníspiració, sinó que és fruit del contacte amb les coses reals, derivació d'elles, revelació de les seves forces i dels seus pesos, i de les harmonies que entre aquests elements se realitzen, en el moment que les necessitats de l'home les posa en activitat, en el moment que naix la forma.

Mes cal insistir sobre el què és una forma i saber si realment aquest element per ell tot sol es alguna cosa prou interessant per a que ens entretinguem aquí parlant d'ella. Jo crec que no és prou interessant per ella sola, car una forma és en essència un medi, i un medi deixa de tenir valor i existència, si no treballa. Per tant, essent la forma medi d'expressió, no és res si no expressa.

Feu davant meu, si us és possible sustreure-us a tot record de formes vistes filles de raons, unes quantes línies determinant una forma, i quan les hagueu fetes, digueume si podeu, quins sentiments desvetllen en vosaltres i els vostres semblants...

Sense causes, sense esdeveniments no hi ha formes, i les més belles justament són aquelles on se reuneixen un major nombre de causes, car l'interessant de les formes, no són elles, sinó el que elles expliquen.

D'un discurs, senyors, si no'ns trobem en temps de castellarisme, de barroquisme decadent, n'estimem més el fons, l'essència del que's diu, que les paraules, i elles seràn més belles no obstant i guanyaràn més prestigis i més gracia, com mes relacions tinguin amb aquest fons, con més ajudin a expressar la essència d'aquest fons; i les formes més belles, senyors son les paraules més clares del discurs de la vida.

Més cal veure, seguint aquesta Llei ja explicada, si realment podem anomenar-la Subjecció o Supeditació, com deiem al principi: és a dir, si en la elaboració de les formes l'home deu obrar per passiu o per actiu, si és en realitat un esclau lligat per totes aquestes causes que li fan impossible volar per enlairar-se, o realment obra activament i governa en el moment de la creació d'una forma.

Jo em penso que els grans artistes de Grecia, al construir els seus temples, no pensaren pas en superposar-se a la materia ni a obeir-la en absolut, ja que

en el plè de les seves facultats humanes trobaren el punt just entre el domini i la subjecció; l'Equilibri. I aquest és el punt just de situació del artista; punt de domini sobre la materia, però reconeixent-la, car si no la reconeix no hi pot tenir domini.

En realitat, no és la Subjecció, ni el Domini el terme de la Llei de les formes, sinó la Reialesa. Aquesta és la qualificació de la Llei, car Reialesa vol dir reconeixença i domini alhora, i és el lloc Reial, aquell que és destinat al home en la creació.

Tot Rei qui regna en un país amb veritable reialesa, reconeix el país, i les diferents condicions seues. Mana, però, a cadascú el que pot complir: al jove a guerrear, al vell a descansar, i té perfecte idea dels elements que disposa, perquè en el seu Reialme, com en el Reialme del Senyor, totes les coses sien en son lloc i tots els membres compleixin el seu deber.

La Reialesa Humana creada per Deu és doncs el veritable lloc d'acció del artista. Des del seu trono aguantat per l'Intel·ligència i l'Adoració veu i estima i reconeix les coses del seu voltant. Elles son tots els elements de la Creació, i d'ells, té segura l'obediència més estricta, sempre i quan no torci les llurs condicions naturals.

Quan això esdevé, neix la revolta. Les activitats de la naturalesa de les coses, son impertorbables, i aquell Rei malvat qui vulgui doblegar-les a altres fins que no son aquells pels quals foren creades, destruirà la Llei, que és l'ànima del seu Reialme, la garantia del ordre i de l'harmonia.

En la política, senyors, es mostra el fet quotidianament. La nostra Catalunya no és més que un element natural violentat per una llei contraria a sa natura; i veieu, tota ella tremola de neguits, tota ella s'agita d'ansies extranyes, i com en un cos pertorbat tota malura hi arrapa i s'hi desenrotlla. Torneu aquest element natural a la seva llei, i esdevindrà de nou l'harmonia, i la pau, i la creixença en camí de totes les gracies, de totes les glories i de totes les fortituts.

Es la Llei de Reialesa, de Llei del Mon, relada pel Llegislador Sobirà, qui creà la Natura de les coses i d'ella feu

Sastreria : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24
i Capellans, 17.

:: ALTES NOVETATS ::

d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques

PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

arrencar la Llei de totes i de cada una. L'art, com a elevada, la més elevada manifestació de la vida, la més aproximada a Deu per les seves funcions creadores, no pot sustraure's a la Llei, ja que és ella el nervi vital de la seva existència.

Per això tot artista qui es daleixi per llibertats i allunyaments i disgregacions tot aquell qui s'aparti de la atenta observança dels fets naturals, tot aquell qui cerqui fora de l'harmonia de la vida real, que visiblement batega als nostres ulls, els elements del seu art, tingueu la seguretat que no portarà pas ni una sola engruna de Bellesa, i tot lo més que farà, perdut en la buidor del seu castic, serà crear monstres ridícols, com aquells que'ns ofereixen les pobriçones races primitives que viuen a l'ombra de totes les ignorancies.

Dubteu de tot aquell pel qual el món sigui poc. Dubteu dels aïllats que tantant-se a la Torre d'Ivori, urna de totes les malalties, se sustraen al contacte de les alegres realitats. El qui tal faci, podeu tenir per ben segur que és mancat del talent de prear el valor de les coses que esdevenen. Disgregar-se és sempre desharmonitzar, i desharmonitzar és faltar a la Llei Reial, que és l'harmonia: és desentendre's de tota la grandesa i superioritat de l'home, es menysprear els alts privilegis concedits a nosaltres per la Gracia Divina.

El contacte promou físicament la creació, i l'ordre d'aquesta llei física no és pas diferent dins el moral. Arrencar, extreure de sí mateix una forma, es un acte contra natura.

Tot ço que l'home pot fer, és en el món. Més enllà del món, res més pot cercar que el premi a l'observancia de la Llei o el càstic del seu pecat d'inobservancia. Tot ço que l'artista pot fer, és en el món, car fins i tot en el moment que tracta d'expressar i donar forma a l'invisible, té de valdre's i acudir als elements de la Natura.

En la representació artística i per tant humana d'un Angel, l'artista no és solament en les formes del còs on deu observar i complir fidelment la llei, sinó fins i tot en aquells membres que no pertanyen a la nostra humana condició de les formes: les ales, deu procurar unir-les al cos no pas amb un arbitrari o simbòlic enganxament, sinó fent que entre els òssos del còs humà representatiu del Angel i les ales, hi hagi una relació de vida, un organisme que faci als nostres ulls possible els seus moviments i el llur sosteniment.

Ni en els primers símbols de la Religió cristiana, l'home s'ha pogut sustraure als elements de la Natura per presentar les idees; i com més fidel ha

sigut l'observancia a les Lleis que reflexen les coses naturals, més gloria han abastada les arts, i més goig i convicció els homes.

Ja no són les formes constructives solament, les que han d'obeir a aquestes lleis de la materia, sinó que son també les formes representatives o d'imitació. No és solament l'arquitectura i totes les demés arts constructives, sinó la pintura i la escultura, anomenades follament Arts Lliures.

No, no hi ha llibertat, com diu John

Ruskin, perquè hi ha la Reialesa i Reialesa vol dir Llei. El Rei, senyors, l'Home, és l'encarnació de la Llei i tot el seu prestigi i tot el seu poder, que no cal confondre mai amb la Llibertat, li prové de la Llei.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

(Continuarà)

RON BACARDI

Càtedra de Llengua Catalana

II

Tractament de les vocals finals. Heus en aquí el quadro indicatiu: (1)

Llatí vulgar	a	è	é	i	ò	ó	u
En síl·labes àtones	a	é	i	ó	u		
Italià	a	e	i	o			
Rumanès	a	e	i	+			
Castellà	a	e (+)		o			
Portuguès	a	e		o			
Francès	e	+	(e)	+	(e)		
Català	a	+	(e)	+	(e)		

Exemples:

	vacca	dente	lacte	amasti	canto	brachiu
It.	vacca	dente	latte	amasti	canto	braccio
Rum.	vaca	dinte	lapte		cint	brat
Cast.	vaca	diente	leche	amaste	canto	brazo
Port.	vaca	dente		amaste	canto	braço
Fr.	vache	dent	lait	amast	chant	bras
Cat.	vaca	dent	llet	amast	cant	braç

Darrera de l, v, n, s, z i d cau la e en castellà i portuguès. Així, *capitale* dóna: castellà *caudal*; *amare*: *amar*; *bene*: cast. *bien*, port. *bem*; *mense*: cast i port. *mes*; *dece*: castellà *diez*, port. *dez*; *bonitate*: cast. *bondad*, però en port. *bondade*.

En italià si cau la final és que cau tota la síl·laba, com *bontate* que ha donat *bontà*.

En fr. i cat. la conservació de la final és excepcional; i quan es conserva apareix una e.

Anant als paroxítons, trobem que en fr. i en cat. darrera consonant seguida de r es conserva la e, i també darrera cons. + l. Ex: *patre*, *nostru*, donen *père* i *pare*; *nostru* = *nôtre* i *nostre*; *duplu* dóna *double* i *doble*. També la conserva el provençal. Darrera de *lm* el fr. la conserva i el cat. no. Ex.: *ulmu* dóna *olme*=*orme* i *olm*=*om*. Igual fenomen darrera de *mn*; *sommu* dóna *somme* i *sòn*. Darrera de *rr* el fenomen s'inverteix: *ferru* dóna *fer* i *ferre*. En general, podem afirmar la coincidència de fr. i cat.

(1) El signe + representa desaparició o caiguda de la vocal, i les vocals entre paràntesi les que apareixen subsidiàriament en el cas respectiv.

En els proparoxítons esdevinguts paroxítons en llatí vulgar, les vocals finals són tractades com en els paroxítons ordinaris:

Llatí clàssic	Llatí vulgar	Fr.	Cat.
viridem	virde	vert	vert
colaphum	colpu	coup	cop
oculum	oclu	œil	uyl
filium	flyu	fil	fill

En els altres proparoxítons, la vocal final reb un accent secundari, que la fa més resistent a la caiguda; i llavors la vocal post-tònica medial és la que desapareix i la final esdevé e: així, *vèndere* dóna: fr. *ven-dre* i cat. *vendre*; *lèpore* dóna *lièvre* i *llebre*; *número* dóna *nombre* i *nombre*; *póllice* dóna *pouce* i *polze*; *mál+hàbitu* dóna *malade* i *malaute* (cat. antic); *hóspite* dóna *hôte* i *hos-te*. Igualment en provençal. En fr. això no té excepció; el cat. i el prov. no són tant rigurosos, puix la medial resisteix a la caiguda sota la influencia de certes consonants, suprimint-se aleshores la final.

Exemples:

Davant de n.

<i>ásinu</i>	fr. <i>asne</i>	cat. <i>asen, ase</i>
<i>frácinu</i>	<i>fresne</i>	<i>freixen, freixe</i>
<i>júvene</i>	<i>jeune</i>	<i>joven, iove</i>
<i>hómine</i>	<i>homme</i>	<i>homen, home</i>

Davant de c, g:

<i>mánicu</i>	fr. <i>manche</i>	cat. <i>màneg</i>
<i>cárricu</i>	<i>charge</i>	<i>càrrèc</i>

Davant de d:

tépidu ha donat: fr. *tiède* i en prov. la forma *tebed* d'on nasqueren *tebe* i la catalana *tebeu* transformada després en *tebi*, amb canvi de la e, que deixa rastre en el derivat *enteteir*.

Una diferencia entre'l català i el francès, és que aquest té paraules sempre oxítones menys quan conserva la e: *bras*, *vendre*. En cat. hi ha dos altres tipus de paraules i són les paroxítones acabades en consonant, com *créixer*, i les proparoxítones o esdrúixoles, per raó de no caure la final, com *càrrèga*.

En fr. mig-aval s'intentà introduir paraules del llatí conservant l'accent, però per la tendencia de l'idioma a no fer esdrúixols caigué tota la síl·laba final; com en: *ángèle*, *príncipe*, *imàgene*, *evèsquebe*. En altres paraules s'ha trelladat l'accent, com *magní-fique*.

La Setmana Política

El fr. doncs presenta una tendència a escurçar els mots llatins més marcada que el cat., puix en aquell ha esdevingut muda la *e* final, i ademés escurça la pronunciació per les dificultats que s'ofereixen per la caiguda d'aquella vocal; i així un mot com *vendre* és pronunciat avui a París *vend*. Ademés hi ha el fet en fr. de la desaparició d'una consonant entre vocals, confonent-se aleshores aquestes dues.

El cat. conserva la *u* final llatina, quan va darrera de la vocal tònica; així en casos, com *Deum, meum*, coincidint en això, amb el fr.

Cas general d'escurçament o llei de Darmesteter. Cau una vocal que no sigui la *a*, sempre que's troba entre l'accent secundari i el principal; així en un cas, com *hospitale*, cau la *i*, ademés de la final. Exemples:

<i>filicaria</i>	dóna <i>falguera</i>
<i>collocare</i>	<i>colgar</i>
<i>consutura</i>	<i>costura</i>
<i>poter + ha</i>	<i>podrá</i>

Les altres llengües observen també en general aquesta llei, essen l'it. el qui s'en separa més, tendint a la conservació de la medial.

La terminació *-am* de l'acusatiu es torna *-a* en llatí vulgar; també *-at- -a*; sols el francès antic conserva la *t*: *chantet*. No passa igual amb la *s*. La terminació *-as* divideix el domini romànic en dues grans regions; la *s* final cau fàcilment en it. i rum. o sía en el domini oriental. En it. *a* dóna *-a*, i també en rum., però *-as* dóna *-i* en it. i *i* breu en rum. En cat *-a* dóna *-a*, però *-as* dóna *-es*; *canta(t)* i *cantas* donen *canta* i *cantes*; i aquesta influència és no sols de la *s*, sinó de qualsevol consonant no caiguda; *cantan(t)* dóna *canten*; *cantabamu* dóna *cantàvem*, i *cantabatis* dóna *cantavets* antic, esdevingut *cantaven*. Aquí s'ofereix la qüestió de si cal escriure amb el mateix signe vocàlic *cantava* i *cantavem* que s'han confós en el domini oriental. Segons la Fonètica s'haurien d'escriure diferentment, puix la vocal no és *a* ni *e*, i així ho interpreten els rumanesos: etimològicament s'hauria d'escriure *cantavam*, però hi ha el criteri tradicional que consisteix en conservar les grafies mig-evuls, conservant els dos signes per la vocal neutra. Aqueixa darrera direcció està reforçada pel criteri nacionalista, puix hi ha dialectes com el valencià que no fan la confusió.

(Continuará)

En 24 hores

Innombrables són els testimonis que ens remeten espontaniament, certificant la eficàcia dels Pellets del doctor Mackenzy per a curar els costipats i catarros en 24 hores. Són el tribut d'honor a aquesta incomparable especialitat que sempre compleix lo que promet. I no solament curen els Pellets en 24 hores el pitjor costipat, sense necessitat de fer lit, ni fer ús de sudorífics, sino que curen també i duraderament, la propensió al catarro en els que s'encostipen. Estoben el pit i faciliten l'espectació. Són fàcils de pendre i no perjudiquen a l'estómac més delicat. Caixa Ptes. 1'50 en totes les farmàcies.

Les passades eleccions provincials han tingut per natural epíleg una serie de visites dels diputats elegits a llurs electors per remerciar-los i celebrar junts el triomf. Els nous diputats per Barcelona, senyors Puig i Cadafalch, Verdàguer i Callís, i Isamat s'han multiplicat visitant els centres regionalistes de la capital i principalment els de les barriades extremes, exposant la obra de patriotisme i de cultura que's proposen desenrotllar.

Resultat també d'aquestes eleccions i del triomf de la candidatura regionalista, fou la sessió celebrada per la Junta directiva de la Lliga, amb assistència dels presidents de societats afins, en la qual s'acordà la celebració d'una «diada regionalista». Aquesta s'anuncia pel diumenge 6 d'Abril propiament, i consistirà en un miting i un gran dinar al Palau de Belles Arts. Les societats adherides a la Lliga acordaren endreçar al president d'ella un missatge d'adhesió i de protesta, enfront de la campanya difamatorià que s'ha alçat contra D. Ramón d'Abadal, missatge, que com digué el senyor Cambó no significa conformitat ni disconformitat amb la resolució del problema de l'abastiment d'aigües per Barcelona, puix la Lliga no s'inmiscueix en problemes administratius.

«La Veu de Catalunya» comenta la marxa de les darreres eleccions en un article titolat «Els mals pastors», on referint-se a la part que prengueren a la lluita els elements de les dretes, diu el següent: «Però ademés per la seva culpa i contraient una responsabilitat tremenda s'hauria pogut donar el cas de que per obra d'elements que s'anomenen ells mateixos conservadors i catòlics per antonomasia triomfessin a Barcelona candidats revolucionaris i antirreligiosos. Si així no ha estat es deu a la valenta decisió dels elements regionalistes, a l'entusiasme i a la confiança amb que sapigueren respondre a les crides del seus directors. No ha sigut pas certament perquè els organismes directors d'aquells altres elements no hagin fet tot el possible per al triomf del lerrouxisme». I afegeix l'articulista:

«Si convertiren lo que era una simple discrepància de caràcter interior de la Coalició (plet al que era agena la Lliga Regionalista, i que tenia de quedar entre les diferents agrupacions de les dretes), en una batalla contra el regionalisme, fou perquè els directors d'aquells elements varen creure que l'atmosfera creada en una part de l'opinió per certes hostilitats al dictamen de les aigües, en discussió allavors en la Junta de Vocals Associats, els proporcionava el moment oportú per a donar la punyalada per l'espatlla a la Lliga Regionalista. Ara o mai es digueren. I per això, desoïren tots els consells desapassionats que se'ls donaren, refusaren la honrosa solució de concòrdia que se'ls oferí, i tant depressa, es giraren furiosos contra aquells amb qui dos dies abans havien de combatre junts. I en una campanya incalificable pels procediments, encara que ridícula pels resultats, prescindiren de lo que havia ocasionat la divisió de les dretes per a tornar-se contra nosaltres, sortint al carrer, a remoure bassals de llot, per a provar de llençar-ne grapat contra els més

eminents dels nostres homes, i contra la col·lectivitat en conjunt.

I així s'ha donat aquest cas de veritable amargor per als ciutadans de bona fé, que s'han trobat així tant mal conduïts per pastors de vista curta i de sentiments mesquins. Així s'ha vist a aquells que unes poques setmanes enrera comptaven amb l'honorabilitat i amb el talent polític dels homes regionalistes per al triomf de conjunt i no s'estaven de proclamar-ho, convertits en grossers injuriadors dels que havien de ser sos companys, amb atacs per darrera, repugnants i injustificats. Així s'ha vist a aquells que aparentment havien de ser els més satisfets per la enfonçada completa del radicalisme lerrouxista, no podent dissimular el gest d'acerba contrarietat, per la decepció soferta, al veure que no havia succeït lo que ells esperaven. Així s'ha vist als diaris neutres, neutres en tot menys en l'abundant publicació de certes gacetilles suplicades, i de telegrams de «I feroci romaní», aquests diaris que donen com noves de transcendència els acords de les reunions dels capitosts lliberals de Catalunya, i comenten les insubstancialitats d'un senyor Gullon, no escrivint ni un petit solt en comentari de la derrota absoluta del lerrouxisme a Barcelona i el plebiscit formós i encoratjador de Catalunya entera a favor de la Mancomunitat.

Els mals pastors han fracassat; mes aquesta vegada, per fortuna, el seu fracàs no ha portat cap desgracia per a Barcelona. La seva ceguera i la seva falta de condició per a dirigir els elements conservadors, s'ha pogut demostrar sense que a Barcelona li costés l'enlairement del lerrouxisme: sense que's dongués el cas per ells previst, sense disimular-ne la desitjada esperança, i l'esperit català de la nostra administració provincial rodolessin avall emportats per una riuda republicana».

—Els diputats provincials de Barcelona morament elegits han dirigit al president del Consell de ministres el següent telegrama:

«Todos los diputados electos por la provincia de Barcelona, pertenecientes a diferentes partidos políticos, al ser proclamados, nos dirigimos a V. E. para expresar nuestra entusiasta adhesión al proyecto de ley de Mancomunidades y nuestro ferviente deseo de que obtenga cuanto antes la definitiva sanción del Parlamento.— Antonio Abadal, Francisco Alegre, Juan Barata, Francisco Bartrina, Alberto Bastardas, Joaquín Borrás, Alejandro Bosch, Felix Fages, Luis Ferrer Bárbara, Cayetano Marfá, Ibo Minoves, Luis Pericás, Enrique Prat de la Riba, José Puig y Cadafalch, Juan María Roma, Juan Sala, Ricardo Samper, Pío de Valls, Narciso Verdàguer, Luis Ysamat.»

I heu aquí la resposta del comte de Romanones:

«Presidente Consejo ministros a Antonio Abadal y demás firmantes diputados provinciales electos.— Gobierno reitera su propósito de discutir el proyecto de ley de Mancomunidades.»

—El Centre Catalanista de Girona celebrà el primer dijous després de les eleccions un

miting de gran importància per constituir, la exposició del projecte de Mancomunitats.

L'acte fou presidit pel vis-president del Centre don Albert de Quintana, qui tenia a sos costats al president de la Diputació senyor Riera, als diputats proclamats senyors Jordà i Cabañas, als membres de la Junta del Centre i a representacions d'associacions catalanistes de les comarques de Girona. La Selva, i l'Empordà.

Parlaren en mig d'un gran entusiasme el senyor Quintana, el senyor Bosacoma, el nou diputat per Figueres D. Carles Jordà i el senyor Riera president de la Diputació gironina.

En Bosacoma (en nom del diputat electe Bofill, que estava malalt) exposà la importància de la Mancomunitat en l'ordre polític, en Jordà parlà de les funcions que la Mancomunitat tindrà al seu càrrec, i el senyor Riera explicà els medis amb els quals aquella desenrotllarà les funcions que se li encomanin.

—Una comissió d'opositors a notaries partidaria de la centralització ha visitat al Ministre de Gracia i Justicia, per interessarlo en l'assumpte desde llur punt de vista. El ministre manifestà que no resoldrà el plet entaulat fins que sigui objecte de deliberació a les Corts.

En Lerroux ha promès el seu concurs als partidaris de la centralització per creure que el decret den Barroso no ataca ni la tradició ni les costums, ni molt menys al dret català.

En Pere Corominas ha conferenciat també amb en Barroso, el qual li ha manifestat que les oposicions a notaries no les convocaran fins que l'assumpte hagi anat al Congrés.

—La Junta diocesana d'Acció Catòlica ha endreçat al comte de Romanones, per conducte del governador civil, una raonada exposició, en la qual s'expressen els sentiments dels catòlics barcelonins davant del projecte del Govern de suprimir la ensenyança obligatòria del Catecisme en les escoles.

Els principals arguments que adueixen en aquest document son la raresa dels pares qui no fan batejar els seus fills i dels qui es mostren refractaris a que els seus fills aprenguin el catecisme a les escoles. També es retreu que en els Congrésos d'ensenyança celebrats a Barcelona i altres indrets de Catalunya s'ha reconegut la conveniència de la intervenció religiosa a l'escola. Invoça també el document la oposició que han

de fer al projecte innombrables pares de família, reflexant el sentit de la consciència espanyola.

—Es de notar el següent reflexe del moviment de Catalunya en pro de les Mancomunitats.

Don Joaquim Arias Sanjurjo, candidat a diputat provincial del districte de Monforte-Quiroga, de la província de Lugo (Galícia), abans de les eleccions endreçà als electors un manifest, en el qual s'hi llegeix el següent paragraf:

Mancomunitat gallega

Por unanimidad se aprobó la proposición en que solicité que la Diputación de Lugo invite a las otras Diputaciones hermanas a mancomunarse. Se nombró, al efecto, una comisión que designó presidente, y en nom-

bre de la que visité las Diputaciones de Orense, Pontevedra y Coruña, en las que la idea tuvo excelente acogida, especialmente en estas últimas y en la de Orense. Sin embargo hubo que suspender los trabajos por opinar algunos, contra nuestro deseo, que debía esperarse a que se aprobara en las Cortes el proyecto presentado por Canalejas y que ha hecho suyo el Gobierno actual.»

PRÓXIMS A SORTIR

EL GENESI Publicació de l'Institut d'Estudis Catalans, traducció de MOSSEN CLASCAR.

VOCABULARI ORTOGRÀFIC, segons les normes publicades per l'Institut, compost per en POMPEU FABRA.

La Setmana Cultural

El fet de dictar l'Institut d'Estudis Catalans unes Normes per la unitat gràfica de l'idioma, tant ben acullit a Catalunya, ha tingut ressò notable en els diferents països de llengua catalana, diferents de l'antic Principat.

Es notable l'actitut de la «Revue Catalane» que's publica a Perpinyà, i que és el portantveu de la catalanització de la Catalunya francesa. Ademés de publicar íntegres les Normes ortogràfiques, les fa precedir d'un article de R. de Lacivier, del qual copiem el següent:

«L'«Institut d'Estudis Catalans», aquest tan remarcable organisme que la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona protegeixen amb el més gran zel, i que té una gran instal·lació en el mateix Palau de la Diputació, acaba de prestar a la llengua catalana i en conseqüència, a les aspiracions ètniques de la raça, el servei més gran: ha realitzat i dut a bon terme l'obra que havia començat fa temps, de reglamentar i unificar l'ortografia catalana.

Amb el títol «Per l'unitat de l'idioma», ha

promulgat les regles d'aquesta ortografia, regles en lo successiu obligatòries per a tots els catalans de Catalunya, València, Mallorca i el Rosselló.

¿Què poden significar rebel·lions individuals, o senzilles controvèrsies, quan s'ha vist que s'inclinaven per l'acord comú i feien el sacrifici de les seves preferències individuals i de les seves costums, després de profundes discussions, escriptors que personificaven sistemes diferents, mossen Alcover, de Mallorca, Massó i Torrents, de la «Avenç», Pompeu Fabra, etc.?

No hi ha més que contestar per aclamació a l'iniciativa de l'Institut. Tota resistència, tota tentació de no obeir, deu cedir a la següent consideració d'interès general. La «unitat» és una cosa tant desitjable, tant capital, i ofereix tant bells resultats, que mai seran prou apreciats i valen molt més que totes les renunciacions que exigeix.

Pel demés, fer cesar l'estat d'anarquia en que estava fins ara la manera d'escriure, és, pot ser, salvar el mateix idioma.»

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Institut d'Estudis catalans

NORMES ORTOGRÀFIQUES

Segona edició d'altres 10.000 exemplars ☼ Número solt 10 cèntims

Grans rebaixes a centres polítics, escoles i altres entitats que treballen per a la difusió de la cultura catalana.

HIMNES HOMÈRICS: traducció de Joan Maragall. 2.ª Edició. Preu: dues pessetes. Cap alabança millor que fer avinent al públic que la 1.ª edició de la gran obra pòstuma del mestre s'és acabada amb deu dies justos.

EVANGELIARI compost per Mossèn Clascar. Un vol. en 8.ª de VIII—300 planes. Es una obra magistral i clàssica que com cap altra fa gloria a l'autor. Rústega Ptes. 4, en tela inglesa Ptes. 5.

Una altra important adhesió ve de Mallorca, per veu del setmanari manacorí «L'Aurora», el qual diu:

«Hauràn notada es nostros lectors una mica de tramudansa en sa nostra ortografia o manera d'escriure es mallorquí. Els que hem adoptades en tot lo que tenen aplicació an es català de Mallorquí (1) que es lo que noltros parlam, ses Normes Ortogràfiques o Regles d'escriure, que es benemèrit Institut d'Estudis Catalans de Barcelona ha formulades i publicades per observarles en totes ses seues publicacions, i que a Catalunya s'immensa majoria, casi sa totalitat, de periòdics i cases editorials han acceptades i ja les comencen a observar, a fi de uniformar s'escriure en català i esveir s'anarquia horrorosa que hi havia...

I també l'altra germana nostra Valencia ha reaccionat davant l'intent, fins ara gloriosament coronat per l'èxit més afalagador de donar un aspecte únic al català escrit. Diu «Las Provincias» de Valencia:

«Convocados por el presidente de la sección de Literatura, don Leopoldo Tréncor, se reunieron ayer en «Lo Rat-Penat» muchos escritores, con objeto de estudiar el asunto de la uniformidad de la Ortografía y las Normas adoptadas por los escritores catalanes para la suya.

En esta reunión se limitaron los que a ella concurrieron a cambiar impresiones, siendo unánime el deseo de que se llegue a aquella uniformidad, aceptándose las Normas catalanas, que se ajustan perfectamente al valenciano.

Entre los reunidos reinó gran entusiasmo, pues, consideran que es obran de gran utilidad y ha de favorecer mucho al fomento de nuestra literatura la adopción de unas normas que concluyan con la actual anarquía, muy poco edificante para nuestro dialecto, ya que se da el caso de que no hay dos escritores que sigan las mismas reglas ortográficas en sus trabajos.

«Lo Rat-Penat» prestará un gran servicio á la causa de la cultura regional, si consigue, dentro de la esfera en que se agita, establecer preceptos sobre la manera de escribir, que puedan servir de norma para todos los escritores valencianos.»

Entre nosaltres segueix el ressò d'aquesta veu en pro de l'unitat ortogràfica espanyolista victoriosament, puix l'acceptació de les Normes en la teoria i en la pràctica pot dir-se que és unànim. Són nombroses les sol·licitacions que reb D. Pompeu Fabra, membre de l'Institut, perque vagi a explicar les Normes a diferents societats i centres de cultura de tot Catalunya. Ultimament, s'han celebrades conferències amb aquest objecte a l'«Institut de Cultura per a la Dona» i a la «Joventut Regionalista» de Sabadell, amb gran èxit.

—La música ha florit esplendorosament a

(1) L'Aurora, periòdic de contraversia popular, accentúa el dialectalisme pintoresc.

Barcelona durant la passada Quaresma. Darrerament hem de constatar un concert al «Palau de la Música Catalana», amb elements tant importants com la «Orquesta Sinfònica» dirigida per en Lamote de Grignon i el violinista Manén. Aquest es deixà sentir en el «Concerto» de Beethoven i altres obres menys importants, mes on lluí ses grans qualitats de mecanisme. La cohesió i el matigat de la Sinfònica es revelaren un cop més en progressió ascendent en obres com la Obertura de «Ifigenia en Aulida», «L'aprenent bruixot», «Poema romàntic» de Lamote: altres del mateix autor, que serviren per que el públic demostrés al nostre compositor i director la seva simpatia pels èxits que en aquells conceptes es guanyà poc a Berlín al davant de la famosa Filarmonica de la capital prussiana

També la música íntima ha tingut son conreu la setmana passada. Podem esmentar el concert n.º 222 de la Associació Musical, a càrrec del Quartet «Renaixement», que executà els Quartets «n.º 22» de Mozart, «op. 59, n.º 3» de Beethoven i «op. 2» de Strauss, nou aquest darrer per nosaltres. La «Academia Ainaud» ha celebrat també un concert dels seus deixebles, als quals han ofert acurades interpretacions d'obres de conjunt de Tartini, Bach, Haendel, Haydn i Grieg.

La Escola «Mossèn Cinto» ha celebrat un festival en son benefici, prenent-hi part el chor infantil que dirigeix el mestre Crusells i l'«Esbart català de dançaires». Hi hagué números de cançons populars, dances i demostracions de Gimnasia rítmica.

De la premsa

Conferència de Don Jaume Carner

Notabilíssima i interessant de debò fou la conferència que donà dissapte, en el Centre Autonomista de Dependents del Comerç, i de l'Indústria, l'il·lustre lletrat i home públic don Jaume Carner, formant part aquella del Cicle de Conferències de Dret Mercantil organitzat amb tant d'èxit per la Secció d'Educació i Instrucció de dita prestigiosa entitat.

El senyor Carner desenrotllà el tema «Suspensions de pagaments», i començà recordant el desenrotllat del comerç en els tres moments (Primitiu i irregular, comarcal regular i nacional i internacional), que senyala Schmoller en l'evolució dels fenòmens de la riquesa.

El maquiniste i la tècnica, afegí, han transformat l'Economia, que ha convertit avui el món en un gran mercat i en la qual el comerciant no pot ésser el primitiu, aquell que sols per instint realitzava negocis, sinó un tècnic, un home que posseeixi l'art i la Ciència de comerciar. Com els Estats exigeixen previs coneixements per a l'exercici de certes professions, també deurien posseir-los els comerciants, establint aquell com ho fan ja els més avençats, institucions d'alta, mitjana i mínima cultura comercial. Per això tributà el senyor Carner un devot aplaudiment al Centre Autonomista de Dependents, que es preocupa de donar a la classe que representa, una sòlida preparació en les seves Escoles Mercantils Catalanes, honra de Catalunya.

Va dir que dividiria son estudi en cinc parts: la primera, causes de les suspensions de pagaments i fallides; la segona, la suspensió de pagaments desde el punt de vista

del comerciant com a subjecte actiu de la mateixa; la tercera, id. id. id. com a subjecte passiu; la quarta, estudi del fallit, i cinquena, efectes de les fallides.

Al primer punt va dir que és al que ell dona major importància, i a l'efecte estudià amb gran eloqüència i prodigalitat d'observacions gran nombre de dites causes. Així, combaté l'erro dels que creuen que el comerç és quelcom aleatori, quelcom dependent de l'atzar — d'aquells que diuen, al parlar d'un comerciant que fa bons negocis: «¡Ha tingut sort!» — afirmant contra dita opinió, però sense negar la part ínfima que correspon a l'atzar, que la major part dels fets comercials s'enllacen els conseqüent, de causa a efecte. I així pot afirmar-se que la majoria de les suspensions de pagaments no son fortuites, sinó que depenen de fets provinents del comerciant o de la manera de plantejar, d'iniciar el negoci.

Afegí que altra causa molt freqüent en nostra terra és l'afició nociva a immobilitzar riquesa, fent distreure el diners donant an aquest una finalitat distinta de la que per a tot comerciant deu tenir això és, per al negoci principalment.

Quan totes aquestes causes o algunes de elles, digué, pesen sobre una casa mercantil, aquesta defalleix, però s'evitarien moltes suspensions de pagaments si el comerciant, atent a la marxa dels seus negocis tingués el valor, tingués la resolució de liquidar en moment oportú un negoci dolent, cosa que desgraciadament no fan la majoria, per tossuderia pel què dirán, per altres causes tontes.

Ans de declarar-se en suspensió de pagaments, passa el comerciant uns moments perillosos i de tenir molta sang freda i molta

ROYAL

Totes les tardes Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres

RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

serenitat, perquè a voltes naixen en aquests moments situacions que poden salvar lo o enfonsar lo definitivament.

Altre erro, i altre perill, és el també comú de la formació del balanç que deu presentar-se amb l'escrit demanant la declaració judicial de suspensió de pagaments. Moltes voltes, per poder complir les disposicions del Codi de Comerç; altres, per aconseguir una situació de majoria favorable, en el conveni que segons el mateix Codi deu proposar-se, adopten els suspensos el medi d'alterar, de modificar llurs balanços. Això ho considera també pernicios per al comerciant, afirmant el senyor Carner, amb gran energia, que lo millor, tant desde'l punt de vista moral, com de l'interès mateix del comerciant, és que vagi a la suspensió noblement, honradament, afrontant amb serenitat i sense enganys la situació amb que aquella va a col·locar-lo.

Analitzà després la formació dels convenis amb els que moren les suspensions de pagaments, examinant amb detall la preparació i aplicació dels mateixos, i, finalment, censurà amb energia la llarga durada dels judicis de suspensió de pagaments que, malgrat dir la llei que han d'ésser breus, n'hi ha que duren anys i anys.

Examinant la suspensió des de'l punt de vista del comerciant com a subjecte passiu de la mateixa, això és, com acreedor del sospès, digué que té dos camins: el d'ajudar a provocar una corrent de concòrdia i d'unió entre els acreedors, i pot anar també solt, deslligat dels demés acreedors, que poden aixís mateix anar units o separats també. Afirmà, en aquest punt, el conferenciant, que si hi hagués un veritable i fort esperit de solidaritat mercantil, no passaria que els comerciants atenguin més al seu interès egoista i moltes voltes contraproduent per a ells mateixos, que a l'interès general, i moltes voltes les suspensions de pagaments terminarien millor de lo que passa ara; tant per als suspesos com per als acreedors.

Resumint, en fi, ses explicacions, i després d'oferir ocupar-se en altra conferència de les fallides, de les quals no pogué parlar per mancar-li el temps, va dir el senyor Carner que creu que les suspensions de pagaments no són quasi mai fortuites, sinó que depenen de les condicions concurrents en el comerciant o de la manera de plantejar el negoci; que les suspensions de pagament deuen fer-se i plantejar-se noblement, honradament i que l'esperit de solidaritat mercantil evitaria el que terminessin desastrosament, com erminen avui, generalment, tals estats morboses de la vida comercial.

L'admirable disertació del senyor Carner fou escoltada amb profunda atenció i interès per una enorme concòrrencia que omplia

a vessar els salons del Centre i entre la qual s'hi veien importants comerciants, nombrosos estudiants i gent de curia de nostra ciutat.

Acompanyaren al conferenciant a l'estrada presidencial don Eduard Calvet, president del Foment del Treball Nacional; el representant de la Cambra de Comerç, senyor Cendra; els senyors Francesc Cambó, Pere Estasen i Lluís Riera i Soler; representacions dels Centres de Dependents de Sabadell i Mataró, de l'Associació de la Dependència Mercantil i d'altres nombroses i importants entitats de Barcelona, la Junta en plè del Centre, professors d'aquest i altres distingides personalitats, les quals felicitarren calurosament a l'il·lustre lletrat i home públic a l'acabar son admirable treball, que li valgué també una formidable, una entusiasta ovació que li tributà ben merescudament aquella enorme concòrrencia.

Voldriem convence'ls bonament

Hem vist amb joia inmensa que tot Catalunya ha dit paraules d'afecte bo i adherint-se a les Normes Ortogràfiques, que per a unificar la llengua Catalana va discutir l'Institut d'Estudis Catalans. En el país nostre, que els homes i les corporacions estan mogudes al compàs dissonant d'una eterna indisciplina, més del sentiment patriòtic que de la casualitat, i això es encara doblement falaguer.

Tothom hi ha enviat el seu vot, fent cas omís de la significació partidista de la majoria dels membres d'aquella institució cultural, amb tot i ésser ben remarcable. Tothom ha adoptat els seus consells, passant per la tradició individual; passant encara per una mena de vanitat que portàvem els Catalans, d'arribar a l'ortografia pròpia de cada hu, com si fos una mena de signe grafològic necessari per a endevinar en els homes l'anarquia del seus procediments, l'estrambotisme dels seus actes, molts cops en el dolç platxerí que dona el fer una cosa de la manera que a un li dona la gana, encara que sigui sense cap més raó que aquesta, imposada sobre aberracions il·lògiques, que massa vegades arriben a ésser llei.

Aixís s'anava acaparant la totalitat de Catalunya, a favor de les Normes Ortogràfiques; cada dia veiem nous elements que hi deien la seva lloança: noms prestigiosos, corporacions, industrials de les arts del llibre, periòdics, tothom hi anava coincidint. I nosaltres pensàvem que paraules dites un jorn, amb tota la fè que tenim, s'havien feta realitat plena i les anàvem recordant joiosos:

«Han lloat el sacrifici dels qui han pres-

»cindit de les fórmules personals, anarquitzadores de la llengua estimada per a estímulo dels homes i els periòdics que l'han de seguir. Qui gosarà, demà, destorbar la unitat que s'imposa en l'acció catalanitzant, en la qual tothom hi discrepa—com en l'ortografia—en qüestió de forma?»

Fruïem bellament, palpant la victòria.

N'estàvem anegats i venia a complaure'ns.

Tantmateix, el nostre optimisme sentia els alegres de la bella pujança i el veiem caminant cap al corriol que enmena a la Gloria, ben amunt; que deu ésser molt llarg quan tant se fa gruar d'arribar-hi. I doncs, perquè han vingut aquestes bolves de la lluita nostra, a fer escriure unes paraules d'avui que semblen una mica de desencant? Si ho sabessiu el mal que fan a la nostra ànima confiadament esperançadora i també—tristament, més sensible encara—el mal que fan a la bona gent nostra, dels que seran sempre somniadors, i sort ne tenim que'n siguin! ah! com tornariem endarrera i les coses dites les arreconariem bé, encara que fossin certament raonables! Penseu-ho bé!

Diguem perquè, tot seguit. I això serà parlant de com va anar la unificació ortogràfica, ben acollida a RENAISSANCE, repetim-ho: adoptada per la nostra revista, quan l'Institut no havia encara publicat les Normes: aprovades ja, perxò.

Nosaltres no vàrem pensar pas que haguessim d'analitzar l'obra dels Mestres, perquè enteníem ja com a tals i amb deguda autoritat als que firmaven les Normes Ortogràfiques. Sabíem prou que els doctes en filologia hi trobarien qualques deficiències, alguns errors també, però no era cosa d'esbrinar-ho ni discutir-ho, que'n tenim massa experiència de que, discutint, s'han perdut els fonaments de coses que podien ésser glòries. I diem que ho sabíem, perquè el defecte és aparellat en tota obra humana, per acurada que sigui, i els eminents patriotes de l'Institut d'Estudis, en la seva primera empena de reconstrucció unificadora, no podien pas sortir d'aquesta llei general.

Enteníem i entenem que es d'una altíssima transcendència l'unificar l'ortografia Catalana. Perxò, vàrem acceptar joiosos la bella iniciativa i si volgués escoltar, arribariem fins al cor d'aquets rebels—pocs sortosament—que han portat la contrària an aquesta unificació.

D'ells se tracta, caríssims.

Els voldriem convèncer bonament de les nostres raons patriòtiques qu'ens haurien fet tancar els ulls, si sota la publicació de les Normes no hi hagués anat l'aval d'uns noms tant prestigiosos que nosaltres no podem entendre perquè an alguns els ha semblat de poca solvència.

Potser es pugui atribuir el fet a que l'Ins-

MOSAICS E F ESCOFET & C

Paviments
* Unifas *

Barcelona

Ronda Sant
* Pere-8 *

títol no acullí totes les figures genials de la nostra literatura. Aquesta raó s'ha exposat ben sentida. Però nosaltres, que també uns moments se'ns acudí, hem de dir que els nostres literats estimadíssims—i fins direm que parla la nostra veu després de consultar-ne molts—no solament entenem que no són qui per a proclamar l'unificació ortogràfica de la llengua Catalana, sinó que moltíssims d'ells en són ben llecs: moltíssims d'ells d'ortografia Catalana, en saben les regles més precises i no'n poden pas fer de mestre, que el seu amor mateix a la nostra llengua els ho privaria en absolut.

I doncs, germans, calia acceptar les decisions de l'Institut, malgrat la seva imperfecció que s'hi pogués trobar. Nosaltres ho varem fer aixís per patriotisme, i voldríem que lo que'ns ha dit algú, que aquest amor extensíssim a Catalunya no era cosa dubtosa en nosaltres, ens dongués el poder immens de persuadir an els que's revoltien fora del cercle dels que han coincidit en el criteri nostre.

I voldríem, darrerament, que la bona ànima amiga que sortí plena d'afalacs per a RENAIXEMENT no fa pas gaire a «La Costa de Llevant», volgués atendre aquestes manifestacions nostres com una cosa sortida del cor dels més convençuts catalanistes, dels que en l'esperit jove hi porten aquell arrel natural de rebel·lió i que no obstant, saben sacrificar-se, reprimint la mà i la veu, quan de coses fonamentals de la Patria es tracta.

Estem en moments que s'han d'aprofitar totes les engrunes «els homes catalanitzants i ens fiblen cor endins aquestes accions dels que no saben sacrificar-se. Voldríem no haver d'arribar a pensar mai, que les conviccions dels homes són una mica febles quan no saben prescindir d'exterioritzar el judici seu sobre coses que són una obra constructora i el seu parer pot decantar cap a l'enfondrament i la desconfiança, dels que en la seva humilitat, tota baralla de coses gloriores els aclapara.

Nosaltres som els neguitosos que'ns hem remogut més contra'ls homes i els actes catalanistes que no han filat prou bé: sembla doncs que no hi podem donar concell, en això de no dir-hi lo que's pensa; però fixeu-s'hi: la nostra revolta ha esclatat formidable sempre que s'ha tractat d'abdicacions d'ideal, de traïcions i befes que podien tacar el bon nom de Catalunya; mai se farà en aquestes planes cap campanya; que pugui retrassar l'anyorada lliberació. Mes encara: ni un sol acte respondrà mai a satisfer un desig de popularitat encara que tinguéssim de moment tot el poble darrera nostre. També hem de tenir escola els anegats de patriotisme: la que ensenya a callar, quan les paraules sembrarien perjudicis d'alta volada.

Nosaltres si haguéssim cregut que les Normes Ortogràfiques no eren un estudi perfecte, ens hauríem mossegat la llengua per por de crear obstacles a una tasca necessària a tot idioma que vol assolir la merescuda beligerància universal.

Tantes vegades ens l'hen mossegada, que no vindria d'una!

Conferències de Dret Mercantil

S'inaugurà dissabte, amb gran solemnitat, el cicle de conferències de Dret Mercantil, organitzat per la Secció d'Educació i Instrucció del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria.

Als costats del conferenciant, qui fou' el senador i eminent jurisconsult i economista don Frederic Rahola, prengueren seient en l'estrada presidencial el president del Foment del Treball Nacional don Eduard Calvet, els senyors Sabater i Amengual, de la Cambra de Comerç, don Hilari Crué, president del Círcol de l'Unió Mercantil; don Lluís Riera i Soler, advocat de la Junta Sindical de Llotja; l'il·lustre jurisconsult i economista don Pere Estasén, representacions dels Centres de Dependents de Sabadell i de Mataró i el president i vicepresident del Centre Autonomista de Dependents, senyors Puig i Esteve i Bas, respectivament.

Aquest darrer, ans de començar el senyor Rahola la seva disertació, digué breus paraules per explicar, com a president de la Secció organitzadora de les conferències, la finalitat que's cercava amb les mateixes i per remerciar llur deferència a les personalitats que s'han encarregat de les mateixes.

Tot seguit començà la seva conferència el senyor Rahola, qui, com diguérem, tractà de «La lletra de canvi».

Feu el conferenciant una sucinta narració històrica del canvi, desde les primitives organitzacions socials, en les quals com a instrument d'aquell se servien els pobles i se'n serveixen encara alguns, de les mercaderies, essent el canvi una permuta, fins que l'introducció de la moneda convertí aquesta en definitiu instrument de canvi.

Explicà també les raons naturals i socials que feren néixer el crèdit, tant més indispensable per a la vida mercantil quant més creixen les relacions i comunicacions entre els pobles. Per això digué que'l crèdit no trobà veritable desenrotlló fins a la creació i successiu desenrotlló de la Banca, perquè crèdit i banca són coses inseparables i fruit de civilitzacions avançades i d'un extraordinari desenrotlló de l'activitat comercial dels pobles.

Va enumerar després els principals títols de crèdit mercantil (lletra de canvi, xec, pagaré canviari, warrant, etc.) i definí sintèticament la lletra de canvi, parlant també de l'origen de la mateixa, i fent remarcar en aquest punt, que en el Foment del Treball Nacional se'n guarda un exemplar d'una del segle XIV amb tot i que tratadistes hi han qui havien afirmat la seva aparició en el segle XV.

Passà després a explicar el senyor Rahola, detallament, les operacions que amb les lletres se realitzen, seguint a dit efecte les disposicions de nostre Còdig de Comerç, i comparant-les amb les d'altres Còdigs. Així parlà de ço que representen el lliurador, el prenedor, els endossants; de l'aval, de l'intervenció, del protest, de l'execució, de les lletres de ressaca, etc.

Feu remarcar en aquest punt la superioritat de la nostra legislació sobre altres, que no admeten, com la nostra, el caràcter executiu a les lletres de canvi.

Passà després a parlar breument de l'extraordinari desenrotlló del xec, que ha vingut a substituir en molts països, a la moneda, com a l'Anglaterra, a Alemanya, etcètera, afirmant que'ls pobles comercials més importants, són els que avui menys ús fan de la moneda metàlica.

Com a institució complementària, parlà de les Cases de Liquidació («Clearing Houses»), on els banquers liquiden les diferències de crèdits que mutuament tenen entre ells,

ponderant els beneficis de dita institució advocant per sa implantació a Espanya.

Parlà també del corrent universal d'arribar a una unificació dels esmentats títols de crèdit mercantil, unificació preconitzada, entre altres, en el Congrés de Cambres de Comerç celebrat a Milán, però que presenta grans dificultats, sobre tot en lo que respecta a la diferent eficàcia judicial que a les lletres de canvi atribueixen les diverses legislacions puix mentres unes les hi donen caràcter de títol executiu, altres, la majoria, no l'admeten. Per això digué que no s'arribà a un acord en la Conferència de La Haya en la que's va estudiar tal assumpte, però afirmà que dita unificació vindrà en definitiva imposada pel desenrotlló de la vida comercial.

Després de parlar, per censurar-ho, de les operacions poc escrupoloses que alguns fan amb les lletres de canvi, acabà fent una exhortació a la dependència comercial catalana, per que, amb l'estudi i recta aplicació en la pràctica de tals títols de crèdit, contribueixin a dignificar al mateix i a fer que tingui per a nostre comerç tota l'eficàcia i utilitat degudes.

El senyor Rahola fou ovacionat al terminar son magnífic treball per l'enorme concurrència que omplia de gom a gom el saló d'actes del Centre i els dels costats d'aquell.

La propera conferència anirà a càrrec de don Jaume Carner, el qual explicarà el tema «Suspensions de pagaments i fallida».

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

“URANIA”

Visible • Práctica • Sólida

Veieu la abans d'adquirir cap altra marca i la adoptareu
Agent general a Espanya J. ROVIRA
Cortes, 619.-BARCELONA.- (vora del Passeig de Gracia)

Informació

Impromptu a Enrique Dieste

Es parla amb massa vehemència de «genis universals» i «genis regionals».

Segons la meva manera d'entendre, això és una equivocació. Jesús, parlant arameu, era un geni regional; el Dant, parlant toscà, un geni regional; els provençals, regionals; regionals els qui infamaren França amb les sofames de la més apocalíptica eloqüència que mai hi ha hagut al món.

Si arreu on hi ha hagut una persona hi ha hagut un esperit, lla on hi ha hagut una patria que fos interpretada—que l'interprete sigui Cècrops o Bonaparte—allí hi ha estat la Humanitat. Els humils seran exaltats i els soberbs humiliats

Doncs bé, amic Dieste: els humils són els regionals.

DIEGO RUÍZ

Sobretaula del D. Benaprés, 3 Març 1913.

(De *El Eco de Sitges*).

La revista "Museum"

Sant Cugat del Vallès Amb un número verdaderament estupent clou *Museum* la seva segona anyada: és no menys que una monografia sobre'l Monestir de Sant Cugat del Vallès, escrita de Mossèn Gudiol, i documentada amb una esplendor que ens sorprèn fins als habituats a admirar a cada entrega d'aquella revista la perfecció acostumada. És un esdeveniment que tots els devots de l'art antic català han de saludar amb joia, la publicació d'aquest magnífic estudi sobre un dels monestirs de nostra terra que majors riqueses ens han tramès no sols en l'arquitectura sinó també pictòriques i escultòriques, havent conservat per fruit de nostra època i gloria de nostra tradició artística i religiosa obres admirables que són com els retaules den Pere Serra i Mestre Alfons, obres mestres de l'escola dels Primitius catalans.

En quant al text de la monografia, no cal dir que, essent degut al conservador del Museu de Vic i un dels primers arqueòlegs de Catalunya, constitueix un estudi acabat i madur. Però en la il·lustració del número sí que hem de fixar-nos especialment per ésser un indiscutible triomf de les arts gràfiques

de nostra terra poder oferir una semblant popularització de tant notable monument del nostre patrimoni artístic, amb una pulcritud i exactitud que res deixa envejar a la moderna documentació gràfica que ens ve dels països on les indústries d'art assolixen el més alt desenrotllament.

Vet-aquí una llista dels gravats que avaloren la monografia de Sant Cugat del Vallès:

Diverses fotografies del conjunt del monestir, de l'absis de la portada, de l'interior del temple, del famosíssim claustre, dels sepulcres, etc.

Una esplèndida col·lecció de capitells, comprnent vint fotografies d'aquelles delicioses historiades i tant diverses plasmacions de la fantasia popular a l'època romànica.

Una superba reproducció tricomia del Retaule de la degollació de Sant Cugat, pintat per Mestre Alfons, que es conserva al Museu Arqueològic Municipal de Barcelona, de la qual pot dir-se que supera a tot el que ha sortit dels tallers den Thomas i tal és sa fidelitat i finura d'execució. Del tant conegut fragment—les testes dels dos faritzeus—n'hi ha una altra reproducció, en copia, per medi del modern fotogravat a trama invisible que és el més exacte procediment trobat fins ara en l'art del gravat.

El retaule de tots els Sants, den Pere Serra, hi és representat tot sencer i després, en sengles gravats, totes les taules que'ls componen, una per una.

Una mare de Deu d'alabastre del segle XIV un troç de la capa de l'abat de Biure, mosaics, antependis, reliquiariis, altres preuats objectes del tresor del Monestir.

I per fi, tres aspectes de l'arqueta que conté les reliquies del Sant màrtir, que es conserva a la Parroquia de Sant Cugat del carrer de Carders de Barcelona—l'admirable urna de plata sortosament salvada de l'incendi de la setmana tràgica—completen la col·lecció de seixanta làmines que il·lustren el número monogràfic de Museu dedicat al monestir del Vallès.

Felicitem de tot cor la casa Thomas que corona amb aquesta manifestació d'art una labor meritíssima i incansable per fer conèixer i estimar nostre art nacional als de fóra

de casa i a nosaltres mateixos. El número de Sant Cugat del Vallès és dels que fan època i cap amant de les coses espirituals de Catalunya deixarà de tenir-lo i servir-lo com una joia.

Las bellas mentes de aquí.—Un ciclo de cultura en Cataluña.

Hem rebut el prospecte d'aquest cicle de conferencies den Diego Ruiz que estan a punt de sortir aplegades en un volum. En copiem algunes consideracions:

«En el renacimiento de las fuerzas vitales de Cataluña, que ha sido como despertar de ocultas energías, el florecimiento de las artes y las letras ha venido necesariamente precedido del desarrollo considerable de la vida económica, y ha dado lugar este fenómeno a que toda manifestación intelectual pareciese cohibida, y sin atmósfera de simpatía que la alentase. Hasta los comienzos de este siglo no tuvieron las artes y las letras en Cataluña fuerza de expansión bastante para irradiar más allá de los límites señalados a su lengua, y hasta entonces no empezó a mover la atención de la intelectualidad española, salvo algunos, muy pocos, excepcionales ejemplos. Pero en estos doce años últimos, por ley de progresión creciente, se ha hecho más abundante la producción literaria en Cataluña, y el pensamiento y la sensibilidad de raza se han manifestado en mayor grado de intensidad. Por otra parte, se ha llegado a aquel grado de evolución en que nuestra cultura ya existe como forma de unidad espiritual, por haberse desarrollado en sus diversas manifestaciones—poesía, novela, ciencias, tecnicismo, etc.—revelándose en todas ellas el fuerte relieve de la personalidad catalana, como nueva forma del pensamiento y de la acción latinos.

Diego Ruiz, es una inteligencia de filósofo en la cual las raíces ahondan hasta la última razón de todas las cosas y en la cual se elevan muy alto las ramas de la imaginación. Al llegar a Cataluña comprendió muy pronto como aquí latía joven y vigorosa idealidad. El pensamiento de Diego Ruiz describe tan amplia órbita que en ella todas las vibraciones cercanas quedan absorbidas y transformadas en vibraciones nuevas. La del pensamiento catalán atrajo su curiosidad y su entusiasmo, y, fruto de sus estudios y reflexiones acerca de esta cultura naciente, ha sido su obra *Las bellas mentes*

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1.113 ♦ Economia, Veritat en els preus

Important:

La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat. — NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

de aquí, en la cual considera el ciclo formado por Jacinto Verdaguer, Juan Maragall y Eugenio d'Ors, como los tres hombres representativos de nuestra cultura.

Este libro tiene doble carácter de trabajo de investigación, al dar a conocer un cuaderno inédito del cantor de la Atlántida, en el que ha descubierto Diego Ruíz un período de crisis religiosa que hasta ahora había sido ignorada; y tiene, por otra parte, el carácter de una obra de valoración, de examen analítico objetivo, y de espiritual descripción cuando habla de la tendencia de Juan Maragall hacia la acción dramática. Las bellas mentes de aquí son la medida de la fuerte originalidad de su autor que aporta a su estudio cultura sólo comparable a lo vasto de su potencia creadora. Las ideas ajenas tienen para Diego Ruíz un valor de su gestión, le impulsan a la expresión de nuevas ideas. Así, el sistema ideológico que hay en Verdaguer, en Maragall y en d'Ors, han provocado una vasta construcción ideológica llevándole a los linderos más amplios de la Crítica, y moviéndole a evocar, paralelamente al objeto concreto de su estudio, los más fuertes momentos de la historia de las ideas.

Las bellas mentes de aquí constituyen la revisión de un ciclo de cultura, y, si ha de tener para Cataluña enorme interés en cuanto ha de auxiliar a la intelectualidad catalana para el conocimiento de sí misma, mayor interés reviste todavía como instrumento de expansión por el que el pensamiento

catalán ha de llegar al resto de España y a todos los países latinos, especialmente a los iberoamericanos en los cuales viene llamado a despertar este libro un movimiento de simpatía intelectual que contribuya a más continuadas y profundas relaciones »

Don Esteve Sunyol i Casòliva

Aquest ferm catalanista i aimador de les coses de nostra terra, ha mort.

Tots els catalanistes prou que'l coneixen i prou que l'anyoraran el nom den Sunyol. En aquelles èpoques d'estridencia patriòtica, de ver entusiasme per a la causa dels nostres amors, en Sunyol posà a la balança tot el seu esperit, tota la seva voluntat, tota la seva energia i aquella excelsa cultura seva qu el feia figurar en primer lloc entre'ls homens cultes de Catalunya.

En Sunyol era un literat. I ho era quasi sense ell mateix donar-se'n compte, o al menys amb aquella simpàtica modestia dels literats del renaixement català que'ls feia donar les seves produccions com un dever i sense reclamar per elles ni el premi dels uns ni les admiracions dels altres. Amb aquestes condicions de bon literat que tenia, hi juntava en Sunyol un esperit crític sagaç i admirable.

Qi no recorda, en els primers anys de «La Veu de Catalunya» aquells «Al dia», plens de causticitat i de elegancia, que demostraven un coneixement pregón dels homes i de les coses de la política, ensems que altíssimes dots de cultra.

Després, més tard, en un elegant volum

titulat «Llibre de Memories», aplegà en Sunyol algunes de les seves cròniques literaries —moltes de elles festives— de les seves ressenyes excursionistes, perquè era també un excursionista entusiasta i empedernit; de les seves crítiques literaries i musicals.

Durant mol temps, además exercí la crítica musical a La Veu de Catalunya. El seu amor per la bella música, constituia en ell, amb el seu amor per Catalunya, una segona naturalesa. Moltes de les solemnitats musicals hagudes aleshores, a l'iniciativa i a l'esforç den Sunyol se degueren. L'Orfeo Català —avui tant desviat— havia rebut den Sunyol les millors de les empentes.

Tota aquesta activitat per a les coses de l'art, la literatura i la política de la Patria, fou perduda, per ésser consagrada als devers professionals. En Sunyol era enginyer industrial. Deixa escrits i publicats notables estudis referents a enginyeria, un d'ells referent a la construcció de la via dels ferrocarrils directes a Madrid i un altre de la gran foradada de l'Argentera (Priorat, provincia de Tarragona), que són uns dels millors.

En Sunyol estigué en una de les seccions dels tallers de la Societat de construcció de material mòbil per a ferrocarril dels senyors Girona i després en la Companyia de M. S. A., on ocupà un lloc distingit prop el director senyor Maristany. En aquests darrers anys de la seva vida, tota l'activitat den Sunyol fou consagrada a ajudar en aquesta magna obra de regeneració de la xarxa catalana d'aquella companyia.

Déu hagi amparat l'il·lustre amic.

Camiseria i Corbateria

Boqueria - 32

BARCELONA

ESPECIALITAT en CAMISES á MIDA GRAN BARATURA de PREUS

Gran Premi : Saragoça 1908

Gran Premi : Madrid 1907

Gran Premi : Venecia 1908

Hors concours : París 1909

COMPRA-VENDA D'ANTIGÜETATS

COMPRA-VENDA D'ANTIGÜETATS

G: HOMAR:

MUEBLES
 " LAMPARAS " "
 " " MOSAICOS " "
 " " DECORACION " "

CANUDA:4: BARCELONA

Gran Pirem: Buenos Aires 1911

Gran Premi : Londres 1907

Primera Medalla: Barcelona 1907

Gran Premi : París 1909

Gran Copa: Venecia 1908

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA EN TODAS PARTES

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

***

INTERIORS COMPLETS

***

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

***

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

***

OBJECTES D'ART

***

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1 1/2, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

Obra nova

(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents

La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats

Preu: 50 cèntims

De venda en les llibreries y quioscos

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

— VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES —
Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Hadle debe estar en su casa sin una botella de agua Rubinat - Llorach